Урок з історії України
у 8 класі
Тема: ***«Українська культура другої половини XVII – першої половини XVIII ст.»***

Підготувала:
Данюк М.А.,
вчитель другої категорії
НВК №36

Історія України

8 клас

УРОК 36

Тема: Українська культура другої половини XVII – першої половини XVIII ст.

Мета: визначити особливості розвитку української культури кінця XVII ст. – першої половини XVIII ст., охарактеризувати стан розвитку освіти, літератури, музики та театру в Україні в даний період; показувати на карті місця розташування найбільш значних культурних пам'яток; називати імена українських діячів культурно-церковного життя, митців; найбільш визначні твори літератури, архітектури, образотворчого мистецтва; розрізняти та описувати видатні культурні пам'ятки.

Обладнання: підручник «История Украины» Струкевич А.К., Романюк И.М., Пирус Т.П. История Украины: Учебник для 8-го класса общеобразоват. учеб. завед. – К.: Грамота, 2008.- 272 с.: ил.; атлас «Історія України. 8 клас»

Тип уроку: засвоєння нових знань та вмінь

Основні терміни та поняття: «культура», «Києво-Могилянська академія», «шкільний театр», «мандрівний театр», «козацькі літописи», «українське бароко»

Хід уроку

I. Організаційний момент

Повідомлення теми та мети уроку.

II. Актуалізація знань

Бесіда

1. Як називався період в історії України, що розпочався в другій половині XVII ст. після закінчення національно-визвольної війни?
2. Якими процесами він характеризувався?

3. Охарактеризуйте політичне становище Гетьманщини на початку XVIII ст.?

4. Покажіть на карті, до складу яких держав входили українські землі на початку XVIII ст.

5. У чому проявилася колоніальна політика російської держави по відношенню до України на початку XVIII ст.?

III. Мотивація навчальної діяльності

Українська культура наприкінці XVII – у першій половині XVIII ст. розвивалася у суперечливих умовах. Так, з одного боку, створення власної держави, підтримка культури гетьманами, загальне національне піднесення сприяли розвитку української культури, з іншого – її розвиток гальмувався заходами царської влади, поступовим занепадом держави, вилученням представників української культури з українського середовища і використання їх для формування російської культури й управлінської еліти. У 20-ті рр. XVIII ст. прокотилася і перша хвиля русифікації України. Проте у цей період ще переважали позитивні тенденції, що зумовили розквіт української культури. Культура цього періоду ґрунтувалася на двох основах: попередньому розвитку української культури та впливу західноєвропейського бароко.

IV. Вивчення нового матеріалу

Робота в парах

- 1-й учень, опрацювавши текст підручника, визначає умови, які позитивно впливали на розвиток культури в даний період.
- 2-й учень, опрацювавши текст підручника, визначає умови, які негативно впливали на розвиток культури в даний період.

Метод «Акваріум»

Клас поділяється на п’ять груп, які опрацьовують питання і дають відповіді на них.

- **1-а група.** ***Розвиток освіти й книгодрукування.***

1. Доведіть, що Києво-Могилянська академія в другій половині XVII - першій половині XVIII ст. була одним із найвпливовіших центрів освіти, науки, видавничої справи не тільки України, а й Росії.
2. Назвіть відомих вам вихованців Києво-Могилянської академії.
3. Охарактеризуйте, якого рівня в Україні в даний період досягла початкова та середня ланки навчання.
4. Поясніть, яку роль у розвитку освіти відігрівали колегіуми.

- **2-а група.** ***Розвиток літератури***

1. Назвіть особливості розвитку тогочасної української літератури.
2. Ознайомившись з уривками літературних творів, визначте їх тематику.
3. Назвіть найбільш видатних представників української літератури даного періоду.

- **3-а група.** ***Розвиток архітектури та скульптури***

1. Які напрямки архітектурного будівництва розвивались в Україні наприкінці XVII – першої половини XVIII ст.?
2. Використовуючи ілюстрації, визначте особливості українського бароко в архітектурі.

- **4- а група.** ***Розвиток живопису та грфіки***

1. Які зміни сталися в образотворчому мистецтві України у XVIII ст.
2. Використовуючи ілюстрації, визначте, які жанри української графіки та живопису розвивалися наприкінці XVII – першої половини XVIII ст.?

- **5-а група.** ***Розвиток музики та театру***

1. Які зміни відбулися в розвиткові українського театру?
2. Як розвивалося українське музичне мистецтво? Кого з відомих тогочасних композиторів ви можете назвати?

V. Узагальнення та систематизація знань

Експрес-опитування

1) Які чинники впливали на розвиток української культури кінця XVII – першої половини XVIII ст.?

2) Із яких закладів складалася система освіти в українських землях?

3) Які форми навчання були поширені?

4) Як було організовано навчання у Києво-Могилянській академії?

5) Що свідчило про розвиток друкарства на українських землях? Назвіть головні центри книгодрукування в Україні.

6) Які жанри характеризують розвиток української поезії?

7) Визначте риси богословської літератури цього часу.

8) Яка тематика переважала в історичній прозі, літописанні?

9) Яка мистецька школа домінувала в українському мистецтві кінця XVII – першої половини XVIII ст.?

10) Назвіть імена видатних українських художників тієї доби.

11) Які основні риси мистецтва бароко? Назвіть основні архітектурні пам'ятки у стилі бароко.

12) Визначте основні риси містобудування тієї доби.

13) У яких формах розвивалася скульптура на українських землях?

14) Які жанри музичного й театрального мистецтва мали поширення наприкінці XVII – на початку XVIII ст.?

Творчі запитання

1) Наприкінці XVII – на початку XVIII ст. на території Лівобережної Гетьманщини був високий рівень освіченості населення, більша частина дорослого населення була письменною. Чим це було зумовлено?

2) Чим був зумовлений розвиток портретного живопису? Які риси портрету притаманні цій добі?

3) Чому в другій половині XVII – першій половині XVIII ст. в Україні швидко розвивалося оборонне будівництво?

Отже, друга половина XVII – перша половина XVIII ст. – це час небувалого розквіту української культури, коли творчий потенціал митців спирався на підтримку Української держави. Особливо це проявилося в освіті, архітектурі та мистецтві. В українській культурі цього періоду були тісно пов'язані національні традиції і західноєвропейські впливи, що призвело до появи такого явища, як «українське (козацьке) бароко».

VI. Домашнє завдання

1. Опрацювати §34

2. Скласти опис однієї з пам'яток культури України другої половини кінця XVII – першої половини XVIII ст.